

Tere tulemast ökorühma!

Igaüks meist mõjutab oma elutegevusega keskkonda. Iga päev tuleb meil teha valikuid - kodus, köögis, koolis, kaupluses, liikluses - mis on piisk ümbritseva reostamise või sammuke säästlikuma ja alalhoidlikuma elulaadi poole. Selleks, et teha õigeid valikuid on vaja teadmisi loodussõbralikust tarbimisest ja keskkonnahoidlikust käitumisest. Üheks võimaluseks selliste teadmiste hankimisel ja käitumisharjumuste kujundamisel on ökorühmade programmi läbimine. Ökorühmade programm on populaarne mitmetes Euroopa riikides s.h. ka Poolas ja

Venemaal. Hollandis läbis selle programmi koguni parlament.

Loodusmajas alustasid esimesed ökorühmad tegevust juba möödunud talvel, osaledes rahvusvahelises projektis "Baltimaad säästva arengu eest". Täna on saanud vajalikud teadmised ökorühmade töö juhendamiseks kõik loodusmaja õpetajad ning loodetavasti alustavad peagi tegevust mitmed uued ökorühmad.

Head tahet ja julget pealehakkamist uutele ökorühmadele!

TERVITAME KEVADET

Kevad algas sel aastal 21 märtsil kell 3.00.

Esimesed kevadekuulutajad jõudsid

Tartusse: kuldnook 14. märtsil ja

põldlõoke 20. märtsil.

28. veebruaril jõudsid Toomemäele pesitsuskolooniatesse ka esimesed künnivaresed.

Sõbrapäeva lilleseade konkurs

Tartu Loodusmaja 4H klubi "Loodus" korraldusel toimus 14. veebruaril **4H klubidevaheline** lilleseade konkurs Lilla Majas. Esindatud oli kümme 4H klubi kokku 23 võistlejaga. Osalejad olid kaasa võtnud kodutööna valminud "Kingituse sõbrale", kohapeal valmistati lillekimp sõbrale ning kolmandaks tööks oli savipoti dekoreerimine salvrätitehnikas.

Kodutöö eest kogus kõige rohkem punkte Teele Laur Elvast ning parima kimbu eest Linde Meldo Tamme Gümnaasiumist .

Varem võistlustel osalenud õpilastest saavutas esikoha nooremate hulgas Linde Meldo ja vanemate hulgas Kadri Koppel Nõost.

Esmakordselt võistlustel osalenute hulgas saavutasid esikoha nooremate grupis Allan Ulm Haapsalust ja vanemate grupis Oksana Nikitina Rakverest.

Meie klubi "Loodust" esindas Johannes Kõdar, kes tuli 2. kohale vanemate grupis.

Kai Pungar

Selles väljaandes:

Ökorühma tervitus	1
Lilleseadekonkursist	1
"Looduse" viktoriinist	2
Infopäeva sündmustest	2
Ökogrupidest	3
"Tähekesed" viktoriinist	4
Käitumisharjumustest	4

Kas sa tead, et:

- Alates 1900. aastast on Etioopia kaotanud ligi 90% oma metsadest. Sellele kaasneb erosioon, mis igal aastal kannab nelja tuule poole umbes 1 miljard tonni pinnast.
- Katowices (Poola) on õhusaaste tõttu emade ja laste veres hemoglobiini-väärtus alanenud 20% alla normi
- WC poti nupule vajutades kuluvad ligi 5 päeva joogivee varud

“Looduse” ja “Eesti Looduse” viktoriinist

6. märtsil toimus loodusmajas aja-kirjade “Loodus” ja “Eesti Loodus” lugemise kontrollimiseks korraldatud viktoriin. Kohal oli 17 inimest, kes olid formeerunud seitsmesse võistkonda, milles väiksem oli 1-liikmeline ja suurim 4-liikmeline. Võistkonnad jagati omakorda vanuseastmetesse, neist vanemasse kuulus 4 ja nooremasse 3.

Osavõtjatele oli mõni nädal varem ette antud nimekiri artiklitest, mis on vaja läbi töötada. Küsiti näiteks sääskede elu aktiveerumise temperatuuri ning millised on rebase loo-

duslikud vaenlased. Kokku oli küsimusi 10, neist oli ka praktiline—vaja oli ära tunda 4 puuksa nende hetkerüüs ja üks tõmbekas — küsiti kumb vihmauss on suurem, kas emane või isane. Loomulikult teadsid kõik osavõtjad, et vihmaussid on oma olemuselt hermafodiidid ehk ühesoolised.

Auhindakeks olid kirjarabed ja mõned raamatud, lisaks preemiareis Kirde-Eestisse.

Kõige tublimad olid:
Noorematest: võistkond

“Kivid” (Mart Vellak, Andreas Valdmann) ning üksikvõistleja Marie Lilleleht

Vanematest olid parimad: võistkond “Ohustatud rannik” (Anu Ader, Pille Meinson, Katrin Aia, Kairi Aia) ning võistkond “Ökomaja” (Ave Kongo, Lilian Lepist, Indrek Viil)

Kõik osavõtjad jäid üritusega rahule, kuigi tagasisidena leidsid õpilased, et oleks võinud rohkem küsimusi olla, eks järgmine kord siis seda arvestatakse.

Timo Uustal

Mõningad soovitusel Teie perele

» **Ära** osta liiga palju asju ega toitu. Sageli juhtub, et ei jõua kõike ära tarvitada: osa läheb raisku ning tuleb ära visata.

» **Ära** tee suurt kogust toitu tagavaraks, kui pole kedagi, kes oleks nõus selle järgmisel päeval ära sööma.

» **Osta** ainult selliseid riideid, jalatseid ja kotte, mis on sulle parajad ja sobivad juba olemasolevate riietega. Muidu jäävad need ostud käsutult vedelema ja on peagi lootusetult moest läinud.

» **Ära** lase end pimestada kaupadel, mis on odavad või alla hinnatud - lähtu sellest, mida sa tõesti vajad.

» **Ole** ettevaatlik soovitustega "kolm kahe hinna eest". Mõttele järele, kas sa üldse seda kaupa vajad. Poodi minnes tee endale täpne nimekiri sellest, mida vajad. Järgi seda punkt-punktilt. Ära mine toidupoodi sisseoste tegema tühja kõhuga!

» **Kaupa** ostes loe pakendilt, millest toode koosneb.

» **Eelista** tooteid, millel on tunnustatud keskkonnasõbralikkust tõendavad märgid. Siiski: mõned keskkonnamärgid, mida igapäevastel toodetel näeme, Eesti oludes veel ei toimi.

Ostmise vähendamise ja jäätmete vähendamise tegevusi

Keskkonnasõbra infopäev Loodusmajas

Infopäevale tuli umbes kolmkümmend külalist. Tore, et sellest võttis osa nii palju lapsi. Üritusel osales rohkem tüdrukuid kui poisse. Seal oli väga põnev. Eelkõige oli Infopäev keskkonna kaitsmise ja keskkonnast hoolimise põhimõttega üritus. Paljud lapsed olid teinud erinevaid ülesandeid ja meisterdusi. Oli valmistatud palju linnusõgimaju - lapsed näitasid sellega, kui väga nad lindudest ja ka looma-

dest hoolivad. Meie olime teinud prügi sorteerimise mängu. Paljud lapsed võtsid sellest osa. Ühel grupil oli ette valmistatud näidend. See oli lõbus. Oli ka valmistatud keskkonnateemalisi plakateid. Igal grupil oli oma stend, kus olid grupi pildid ja nende tegemised. Igal grupil oli ka oma laud, kus olid nende meisterdused ja ülesanded teistele. Kuna zooloogia klassis on palju loomi, siis said lapsed ka

nendega tegeleda. Mõned lapsed on ka enda loomi loodusmajja toonud. Zooloogia klassi seintel on laste joonistatud pildid.

Oleks tore kui selliseid üritusi toimuks sagedamini. Lastel on seal palju tegevust ja saab nalja. Lapsed ja õpetajad saavad üksteisega hästi läbi.

Eva ja Teele, loodusringist

Ökogrupid Tartu Loodusmajas

Tartu loodusmaja õpilased osalesid novembrist veebruarini Hollandi Kuningriigi Välisministeeriumi Matra fondi poolt toetatavas ökotiimide projektis, mis hõlmas prügi ja tarbimisteemat. Kokku osales Tartu loodusmajast kolm 6-liikmelist ökotiimi. Töö käis järgmiselt: kohtumised projekti raames toimusid üks või kaks korda nädalas, kus saadi kokku ja tehti midagi põnevat, arutleti millegi üle või käidi väljas midagi uurimas. Järgnevalt lühidalt toimunust.

Ökogruppide esimesel kokkusaamisel oli väike sissejuhatus säästva arengu põhimõtetest, ajurünnak tarbimise ja prügi teemal ning õpilaste eelnevatel kogemustel põhinev arutelu, kuidas olla keskkonnasõbralikum. Täideti ka käitumisküsimustik, milles taheti teada igaühe keskkondlikku käitumist ausalt – nii hea või halb, kui see parajasti oli. Järgmisel kohtumisel külastati näitust "MIKS MINA?". See oli vahva näitus, kus väljapanek pidi inimese natukenegi mõtlema panema oma teguviiside üle. Oli tehtud mitmeid ekspositsioone – nt prügimull, sai uurida kompostiusside tegevust, prügi sorteerida, näha, kui palju vett läheb kaduma tilkuvast kraanist jpm. Eriti toredad ja õpetlikud olid plakatid. Ka järgmisel korral käidi väljas - Keskkonnahariduse Keskuse poolt korraldati ekskursioon Tartu jäätmeäritlustevõtetele. Käidi Ragn Sells'i kogumispunktis, keskkonnajajaamas Cleanaway, Aardlapalu prügimäel ning ohtlike jäätmete kogumispunktis Epler & Lorenz. Niisiis tutvuti üsna põhjalikult Tartu prügimajandusega.

Kuna selle projekti üks osa põhines spetsiaalse töövihiku täitmisel, alustasid õpilased vahepeal kodus ülesannetega töötamist, et nende üle vahepeal arutleda, järeldusi teha ja üksteisele soovitusi jagada. Sooviti kaasata ka pere, mis peab ütlema, ei õnnestunud

kahjuks mitte kõigil.

Sees võeti koos ette mitmeid mängu – näiteks prügisorteerimise mäng, kus õpilased said eelnevalt õpetaja poolt koostatud prügikasti, milles oli eri liiki jäätmeid, ülesandeks oli viimaste rühmitamine ning neile nimetuse andmine. Lõpuks tehti tiimiga kleepides ning joonistades selle põhjal vastavasisulised toredad ning õpetlikud plakatid. Tegutsemise käigus õpiti üksteiselt ühtteist juurde ja kui keegi arvas midagi valesti, anti sõbralikult nõu. Ökomärgistega tutvuti nii arvuti abil kui ka praktilisel teel pakenditelt neid ostides. Mõnda levinumat, nt Saksamaa roheline punkt, teadis enamus. Palju avastati ka uusi. Ka jäätmete vähendamise võimalused võeti koos mänguna läbi – iga grupi liige tõmbas ühe paberi, millel oli kirjas teatud liiki jäätmed – nt plastik, paber jne. Õpilase ülesandeks oli välja nuputada, kuidas saaks selle grupi jäätmeid vähendada – nt jättes ostmata, leides uusi kasutusviise jne. Ka rollimäng kujunes põnevaks, sest "ajakirjanike", "pahaste tarbijate" ning "turustajate" vahel kujunes välja päris äge ja naljakas vaidlus.

Üks tänuväärne asi selle projekti raames oli kindlasti loodusmajja miniatuursete prügikonteinerite ülesseadmine eri liiki prügi jaoks. Kokku sai 5 konteinerit, millesse kogutakse nüüdsest patareisid, plastikpudeleid, paberit, klaasi/metalli ning mis eelnevatesse konteineritesse ei sobi, lähevad olmejäätmetesse. Botaanikaaias on liiksaks ka orgaanilise prügi kast.

Väga põnevaks kujunes vahepealne külaskäik Tartu Õlletehasesse, kus jälgiti taara taaskasutamist ning säästlikku tootmist.

Peale vaheaega toimus töövihiku kokkuvõtete tegemine. Muljed, probleemid, arutelu õpilaste-

õpetaja vahel. Samas täideti käitumisküsimustik teistkordselt.

Lõpuks, jaanuari teisel poolel jõudis kätte kauaoodatud kolme ökogrupi kohtumine talveseminaril looduskaunis kohas Otepää lähedal Zeema talus. Siin puhati, tehti projektiteemalisi ristsõnu ning viktoriine, praktiseeriti innukalt köögis prügi sorteerimist ning planeeriti infopäeva loodusmaja lastele. Infopäev toimus veebruari alguses, kus oli võimalus prügi sorteerida, lahendada ristsõnu, ülesandeid, meisterdada, mängida, vaadata prügiteemalist näidendit ning tutvuda ökotiimide teetuga. Viimase üritusega pandi punkt ka sellele toredale projektile, mis kindlasti avardas õpilaste mõttemaailma, õpetas probleeme nägema ja lahendusviise välja pakkuma. Suur tänu kõigile, kes meile nõu ja jõuga abiks olid!

*Ökorühmade juhid
Kristel Toom ja Aiki Undrits*

Ümbertöötlemine on meie tuleviku kindlustamise alus

TARTU LOODUSMAJA

Riia 185a, 51014 Tartu
Lille 10, 51010 Tartu

Telefon: (07)361 693; (07)361 695
Fax: (07)361 694

Email: maja@loodusmaja.park.ee
www.tartuloodusmaja.edu.ee

Väljaandja: Ajakirjagrupp
Peatoimetaja: Timo Uustal
Vihjeliin: tnla@hotmail.ee

Ajakirjagrupp internetis -
<http://www.hot.ee/tnla>

"Tähekesse" viktoriin

26. veebruaril toimus ajakirja "Tähekesse" looduslugude viktoriin loodusmaja algklasside õpilastele.

Tublimad olid: võistkonnad

- "Önneseenend"
Evar, Helen, Tuuli, Agnes
- "Rebased"
Anni, Elen, Kaarel
- "Kassid"
Siiri, Eva
- "Kotkas"
Maarja-Liisa, Merilyn, Lizette,
Liina

ja üksikvõistleja **Maaja Lilleleht**.

Önnitleme õnnelikke võitjaid!

Keskkonnaalastest käitumisharjumustest

Iga aastaga on inimese surve meid ümbritsevale keskkonnale suurenenud, seda nii rahvaarvu kui ka tööstustoodangu kasvu tõttu. On oluline, et sellises situatsioonis panustaks iga indiviid maksimaalsel määral keskkonnasäästlikku eluviisi, et säiliks meid ümbritsev elusloodus ning et ka meie lastelapsed saaksid elada normaalsetes keskkonnatingimustes.

Mina tundsin huvi inimeste igapäevaste keskkonda mõjutavate käitumisharjumuste vastu. Küsitlustega püüdsin teada saada, kui keskkonnasõbralikult me tegelikult käitume. Samas proovisin hinnata olukorramuutust antud valdkonnas võrreldes minu eelmise uuringu (mai 2001) tulemustega. Oodatavaks tulemuseks oli oma uurimuse kaudu hinnangu andmine meie keskkonnaalastele käitumisharjumustel ning neid võrrelda erinevate regionide vahel.

Küsitlus, mille koostamisel lähtusin ICC/ESOMAR'i turundus- ja ühiskonnauuringute läbiviimise rahvusvahelistest eeskirjadest, toimus moodsat tehnoloogiat enda huvides ära kasutades – Interneti abil kasutades PHP ja MySQL abi. Uurimusest võtsid osa nii kooliõpilased Tartust, Eesti suurimate portaalide külastajad kui ka välisriikide kodanikud.

Uurimuse käigus selgus, et Tartu arengutee eilsest homsesse päeva läbi tänase on kulgenud positiivselt. Eilse päeva murelastest on sirgumas kenad noormehed – keskkond on paremaks muutumas kõigilt võimalikelt aladelt, rakendumas on kaitse Eesti puhtaima linna maine säilitamiseks. Aastaga on kasvanud toodete soetamisel keskkonnale ja säästmisele mõtlevate inimeste hulk, suurenenud on nõudepesumasinate kasutamine, paranenud on tartlaste vaated neid ümbritseva keskkonna suhtes. Loomulikult esineb mõnes valdkonnas ka ajutisi tagasilööke, kuid ma usun, et riiklike ja lokaalsete keskkonnateadlikkuse programmide suurendamise abil ning vastavate õigusaktide rakendamise korral (näiteks uus jäätme-käitluspoliitika, mis soodustaks prügi sorteerimist kodumajapidamistes ning vanapaberi kokkukorjamist ja taaskasutamist) on võimalik need löögid tagasi tõrjuda ja areng positiivseks muuta.

Võrreldes käitumisharjumusi Eestis ja mujal maailmas, selgus, et kui Eestis panustavad inimesed eriti elektri kokkuhoiule, kodumaiste kaupade tarbimisele, hammastepesul vee säästmisele ja poodi minnes oma ostukoti kaasa võtmisele, siis välismaal valitsevad teised trendid – seal pööratakse rohkem tähelepanu ühistranspordi kasutamisele ja kodusele prügi sorteerimisele. Samuti võime tähendada, et pesemistehnoloogiliselt pööratakse vee säästmisele mujal maailmas rohkem tähelepanu kui Eestis, seda nii nõude kui ka enda pesemise vallas.

Arvan, et saadud tulemusi on võimalik kasutada keskkonnateadlikkuse poliitikat arendavatel organitel keskkonnateadlikkuse tõstmise kampaaniate sihtide seadmisel. Loodan samalaadse uurimuse teha ka järgmisel aastal, et võrrelda ühiskonna edasiminekut neis küsimustes. Tuleb silmas pidada, et parandades tänast päeva, mõeldes keskkonnasõbralikult ka olevikus ja tegutsedes mõeldes tulevikule, on meie senine areng jätku-
mas edukalt ka tulevikus.

Varsti valmib ka kogu uurimust kajastav veebilehekülg, lähemat infot võib leida Keskkonnaringi Läänemere projekti lehelt
<http://www.hot.ee/tnla/bsp>

Timo Uustal